

Uczeń z niepełnosprawnością – zmiany w prawie

Od 1 września 2015 r. obowiązuje *rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dn. 24 lipca 2015 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym*¹ (Dz.U. z 2015 r. poz. 1113), które zastąpiło dwa dotychczasowe akty prawne w tej sprawie. Nowe przepisy ujednolicają standardy organizacji kształcenia specjalnego niezależnie od rodzaju szkoły, do jakiej uczęszcza uczeń. Ponadto wprowadzają rozwiązania umożliwiające elastyczne działania placówek, uwzględniające potrzeby konkretnego ucznia uwarunkowane jego potencjałem rozwojowym.

Warunki organizowania kształcenia specjalnego (typy szkół, liczba uczniów w oddziale, edukacja włączająca)

Kształcenie, wychowanie i opiekę uczniów z niepełnosprawnością organizuje się na każdym etapie edukacyjnym, niezależnie od rodzaju szkoły czy przedszkola, w integracji z pełnosprawnymi rówieśnikami. Decyzję w sprawie wyboru placówki, do jakiej ma uczęszczać dziecko, podejmują rodzice. Zalecane w orzeczeniu formy kształcenia nie obligują bowiem do nauki w danej placówce – każde dziecko ma prawo uczęszczać do szkoły najbliższej miejsca zamieszkania. Takie podejście pozwala na ukierunkowanie myślenia o kształceniu specjalnym w duchu idei edukacji włączającej, czemu sprzyjają proponowane zmiany w prawie, umożliwiające budowanie systemowych rozwiązań w tym zakresie w środowisku lokalnym.

Ważnym aspektem wprowadzonych zmian jest kształtowanie spójnej strategii społecznej wobec osób z niepełnosprawnością. Rozporządzenie sankcjonuje w języku edukacji pojęcie *niepełnosprawności*

intelektualnej, wprowadzone w ustawie o systemie oświaty². Stanowi to ważny krok w budowaniu społecznego klimatu sprzyjającego uznaniu praw osób z tą kategorią niepełnosprawności. W uzasadnieniu do rozporządzenia ustawodawca zapowiedział też, że nowe przepisy są pierwszym etapem dalszych kompleksowych zmian w organizacji kształcenia specjalnego.

Jednym z fundamentalnych rozwiązań zmierzających do organizacji nauki w sposób optymalnie dostosowany do zróżnicowanych potrzeb, predyspozycji i indywidualnego tempa rozwoju uczniów jest możliwość zapewnienia – każdemu dziecku niepełnosprawnemu kształcącemu się w przedszkolach ogólnodostępnych, innych formach wychowania przedszkolnego i szkołach ogólnodostępnych – wsparcia ze strony dodatkowo zatrudnionej osoby. Takie założenia będą sprzyjać podejmowaniu inicjatyw edukacyjnych i organizacyjnych pozwalających na odpowiednie dostosowanie

środowiska nauki i zapewnienie specjalnych warunków uczniom z niepełnosprawnością w każdym typie i rodzaju szkoły, według jednolitych standardów.

Wyjątkiem od tej zasady jest nietworzenie przedszkoli specjalnych i oddziałów specjalnych w przedszkolach ogólnodostępnych dla dzieci z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim oraz organizacja szkół przysposabiających do pracy wyłącznie dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym oraz z niepełnosprawnościami sprzężonymi.

Włączaniu uczniów niepełnosprawnych sprzyja również zunifikowanie zadań szkół ogólnodostępnych, integracyjnych oraz specjalnych w zakresie integracji uczniów niepełnosprawnych ze środowiskiem rówieśniczym. Dotąd działania w tym zakresie były wpisane jedynie w zadania szkół specjalnych i ośrodków.

¹ Jeśli nie zaznaczam inaczej, pisząc w tekście o *rozporządzeniu*, mam na myśli właśnie ten akt prawny.

² W pkt. 18b art. 3 dodanym przez art. 1 pkt 2c ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. zmieniającej ustawę o systemie oświaty z dniem 1 września 2015 r. (Dz.U. z 2015 r. poz. 357).

Istotna dla właściwych warunków organizacji nauki uczniów niepełnosprawnych jest również możliwość zmniejszenia liczby uczniów w oddziałach i szkołach integracyjnych poniżej liczby wskazanej w rozporządzeniu w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół (Dz.U. z 2001 r. nr 61, poz. 624 z późn. zm.) – zarówno niepełnosprawnych, jak i pełnosprawnych. Może to ułatwić organizację pracy w klasie, a przy tym pozwala na funkcjonowanie oddziału, gdy np. w ciągu etapu kształcenia zmieni się struktura oddziału. Ustalenie mniejszej liczby uczniów w oddziale wymaga zgody organu prowadzącego.

Przepisy rozporządzenia wprowadzające zmiany w zakresie warunków kształcenia specjalnego:

par. 1 pkt 1, par. 2 ust 4 i 5 – zastąpienie określenia „upośledzenie umysłowe” terminem „niepełnosprawność intelektualna”.

par. 2 ust. 1 i 3–6 – wskazanie jednostek systemu oświaty, w których mogą kształcić się uczniowie z niepełnosprawnością, uzupełnienie katalogu o inne formy wychowania przedszkolnego.

par. 2 ust. 2 – zapewnienie możliwości kształcenia w szkole najbliższej miejsca zamieszkania.

par. 2 ust. 5 – doprecyzowanie warunków kształcenia uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w ośrodkach oraz organizacji w tych placówkach zajęć rewalidacyjno-wychowawczych dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu głębokim.

par. 5 ust. 1 – określenie zadań związanych z zapewnieniem

odpowiednich warunków kształcenia specjalnego.
par. 5 ust. 3 – możliwość zmniejszenia liczby dzieci w oddziałach integracyjnych.

Realizacja podstawy programowej (IPET-y, wielospecjalistyczna ocena poziomu funkcjonowania, terminy)

Uczniowie posiadający orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego, których rozwój intelektualny jest prawidłowy dla wieku lub kształtuje się na poziomie upośledzenia umysłowego w stopniu lekkim, realizują tę samą podstawę programową kształcenia ogólnego. Natomiast specyfika kształcenia uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym uwzględnia odrębną podstawę programową dla tej grupy uczniów.

Kształcenie wszystkich dzieci i młodzieży odbywa się – jak dotąd – na podstawie indywidualnych programów edukacyjno-terapeutycznych (IPET-ów). W programie tym należy wskazać m.in.: zakres i sposób dostosowania programu wychowania przedszkolnego oraz wymagań edukacyjnych, niezbędnych do otrzymania przez ucznia poszczególnych (śródrocznych, rocznych, semestralnych) ocen klasyfikacyjnych z zajęć edukacyjnych, wynikających z realizowanych przez nauczycieli programów nauczania. Podstawę opracowania programu stanowi diagnoza zawarta w orzeczeniu oraz wielospecjalistyczna ocena poziomu funkcjonowania ucznia. Zmianie ulega częstotliwość przeprowadzania wielospecjalistycznej oceny poziomu funkcjonowania – obecnie należy przeprowadzać ją co najmniej dwa razy w roku.

Zmieniono również termin opracowania IPET-ów. Obok dotychczasowych terminów, tj.:

- 30 dni od dnia złożenia w przedszkolu, innej formie wychowania przedszkolnego, szkole lub ośrodku orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego albo
 - 30 dni przed upływem okresu, na jaki został opracowany poprzedni program – w przypadku gdy dziecko lub uczeń kontynuuje wychowanie przedszkolne albo kształcenie w danej szkole lub ośrodku,
- wprowadzono dodatkowy termin:
- do dnia 30 września roku szkolnego, w którym dziecko lub uczeń rozpoczyna od początku roku szkolnego realizowanie wychowania przedszkolnego albo kształcenie w szkole lub ośrodku.

Warunkiem właściwej organizacji kształcenia uczniów niepełnosprawnych jest zespołowa formuła pracy nauczycieli i specjalistów. IPET, jak dotychczas, opracowują nauczyciele i specjaliści pracujący z uczniem, przy czym osobą koordynującą pracę może być wyłącznie wychowawca, nauczyciel lub specjalista wchodzący w skład zespołu – nie może to być osoba, która nie prowadzi zajęć z uczniem.

Nowe przepisy zobowiązują przy tym do nieujawniania poruszanych na spotkaniu spraw, które mogą naruszać dobra osobiste dziecka lub ucznia, jego rodziców, nauczycieli, wychowawców grup wychowawczych lub specjalistów prowadzących zajęcia z dzieckiem lub uczniem, a także innych osób uczestniczących w spotkaniu.

Przepisy rozporządzenia wprowadzające zmiany:

par. 5 ust. 5 – termin opracowania IPET-ów.

par. 6 ust. 1 pkt 1 w związku z art. 44b ust. 8 pkt 1 ustawy o systemie oświaty – dostosowanie programu wychowania przedszkolnego i wymagań wynikających z programu nauczania.

par. 6 ust. 6 – nauczyciel i specjalista prowadzący zajęcia z dzieckiem jako koordynator zespołu.

par. 6 ust. 9 – zwiększenie częstotliwości dokonywania wielospecjalistycznej oceny poziomu funkcjonowania ucznia.

par. 6 ust. 12 – poufność spraw poruszanych na spotkaniu zespołu.

Formy wsparcia ucznia (zajęcia rewalidacyjne oraz pomoc psychologiczno-pedagogiczna)

Zasadniczo bez zmian pozostaje struktura indywidualnego programu edukacyjno-terapeutycznego opracowywanego przez zespół dla ucznia z niepełnosprawnością.

Rozporządzenie doprecyzowuje przy tym jego zawartość, wprowadzając obligację do uwzględnienia w IPET-ach określonych zajęć rewalidacyjnych, tj. w przypadku dzieci i uczniów:

- niewidomych – naukę orientacji przestrzennej i poruszania się oraz naukę systemu Braille'a lub innych alternatywnych metod komunikacji;
- niesłyszących lub z afazją – naukę języka migowego lub innych alternatywnych metod komunikacji;
- z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera – zajęcia rozwijające umiejętności społeczne, w tym umiejętności komunikacyjne.

Oprócz zajęć rewalidacyjnych szkoła ma również obowiązek zapewnienia uczniom niepełnosprawnym odpowiednich form wsparcia organizowanych na podstawie

rozporządzenia w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz.U. z 2013 r. poz. 532). Formy, okres udzielania oraz wymiar godzin tej pomocy należy ustalić i zapisać w IPET-ach zgodnie z dotychczasowymi zasadami.

Przepis rozporządzenia wprowadzający zmiany:

par. 6 ust. 2 – kategorie zajęć rewalidacyjnych, które w szczególności powinny być uwzględnione w IPET-ach dla uczniów niewidomych, niesłyszących, z afazją, z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera.

Współpraca z rodzicami w organizacji kształcenia specjalnego

Edukacja włączająca uczniów niepełnosprawnych zakłada również zaangażowanie rodziców w planowanie procesu dydaktyczno-wychowawczego i opiekuńczego realizowanego na rzecz ich dziecka. Jak dotychczas rodzice mogą uczestniczyć w opracowaniu i modyfikacji IPET-ów oraz w dokonywaniu wielospecjalistycznej oceny poziomu funkcjonowania ucznia. Przepisy nowego rozporządzenia ugruntowują te prawa, poszerzając je jednocześnie o możliwość uczestniczenia rodziców w każdym spotkaniu zespołu i zobowiązując szkołę do powiadomienia ich o terminie każdego spotkania.

Szczegółowy zakres współpracy z rodzicami ucznia niepełnosprawnego powinien być ustalony w IPET-cie, przy czym rozporządzenie wyraźnie wskazuje, że realizacja zadań

związanych z zapewnieniem właściwych warunków nauki uczniom niepełnosprawnym jest obowiązkiem szkoły. Rodzice nie powinni sprawować opieki nad dzieckiem podczas pobytu dziecka w szkole, ponosić kosztów w związku z organizacją kształcenia czy wyposażeniem w specjalistyczny sprzęt.

Przepisy rozporządzenia wprowadzające zmiany:

par. 6 ust. 1 pkt 6 w związku z par. 5 ust. 1 – zakres współpracy z rodzicami w realizacji zadań realizowanych przez przedszkola, szkoły i ośrodki w związku z zapewnieniem odpowiednich warunków kształcenia specjalnego.

par. 6 ust. 10 – obowiązek informowania rodziców o terminie każdego spotkania zespołu i możliwości uczestniczenia w nim.

Zasoby kadrowe szkoły w związku z organizacją kształcenia specjalnego (możliwości i zasady dodatkowego zatrudnienia)

Bez zmian pozostawiono zasady dotyczące zatrudniania w szkołach specjalnych oraz integracyjnych i z oddziałami integracyjnymi. Nowelizacja przepisów wprowadza natomiast nowe rozwiązania dotyczące możliwości dodatkowego zatrudniania w przedszkolach i szkołach ogólnodostępnych osób wspomagających organizację kształcenia specjalnego uczniów z niepełnosprawnością. W przedszkolach i szkołach ogólnodostępnych, w których uczą się uczniowie z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera lub z niepełnosprawnościami sprzężonymi, od 1 stycznia 2016 r. obligatoryjnie zatrudnia się zgodnie z zapisami w orzeczeniu:

- nauczyciela posiadającego kwalifikacje w zakresie pedagogiki specjalnej w celu współorganizowania kształcenia uczniów niepełnosprawnych lub
- specjalistę (odpowiednio do potrzeb konkretnego ucznia), lub
- asystenta (w klasach 1–3 szkoły podstawowej), lub
- pomoc nauczyciela.

W przypadku pozostałych uczniów posiadających orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego osoby te można będzie zatrudnić za zgodą organu prowadzącego. Podejmując decyzje w sprawie dodatkowego zatrudnienia, dyrektor musi uwzględniać zalecenia określone w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego. W okresie od 1 września do 31 grudnia 2015 r. w szkołach ogólnodostępnych dodatkowe zatrudnienie również jest możliwe, ale każdorazowo wymaga akceptacji organu prowadzącego.

Należy przy tym podkreślić, że niezależnie od powyższych regulacji w każdej szkole podstawowej istnieje możliwość zatrudnienia asystenta na podstawie art. 7 ust. 1e ustawy o systemie oświaty.

Zadania nauczycieli zatrudnionych dodatkowo pozostawiono bez zmian. Zakres zadań dla specjalistów, asystentów czy pomocy nauczyciela wyznacza dyrektor, uwzględniając indywidualne potrzeby ucznia określone w orzeczeniu.

Przepis rozporządzenia wprowadzający zmiany:

par. 7 – możliwość i obowiązek dodatkowego zatrudnienia.

Warunki sprawdzianu i egzaminów

Uczniowie niepełnosprawni mają prawo do przystąpienia do sprawdzianu i egzaminów zewnętrznych w warunkach dostosowanych do ich specjalnych potrzeb i możliwości. Obecnie zasady przeprowadzania tych egzaminów reguluje rozdział 3b ustawy o systemie oświaty oraz odrębne rozporządzenia³ dotyczące warunków i formy sprawdzianu oraz egzaminów: gimnazjalnego, maturalnego i potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie.

Znowelizowane przepisy w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym nie regulują więc odrębnie tych kwestii. Szczegółowe informacje dotyczące sposobów dostosowania warunków i form przeprowadzania sprawdzianu, egzaminu gimnazjalnego oraz egzaminu maturalnego zawarte są – tutaj nie wprowadzono zmian – w corocznym komunikacie dyrektora Centralnej Komisji Egzaminacyjnej.

Podstawę prawną organizacji sprawdzianu i egzaminów dla uczniów niepełnosprawnych stanowi art. 44zr ust.1 ustawy o systemie oświaty.

Możliwości wsparcia szkoły w organizacji kształcenia specjalnego

Za organizację kształcenia uczniów niepełnosprawnych oraz organizację pomocy psychologiczno-

-pedagogicznej zgodnie z zaleceniami wynikającymi z orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego odpowiada dyrektor przedszkola, szkoły lub placówki. Na podstawie dotychczasowych przepisów dyrektor ma wiele możliwości korzystania z zasobów środowiska lokalnego i instytucji działających na rzecz dziecka i rodziny. Dotyczą one m.in.:

- współpracy z poradnią psychologiczno-pedagogiczną;
- możliwości udziału w spotkaniu zespołu (na wniosek lub za zgodą rodziców) innych osób, w szczególności lekarza, psychologa, pedagoga, logopedy lub innego specjalisty;
- możliwości udziału asystenta lub pomocy nauczyciela w spotkaniu zespołu – na wniosek dyrektora przedszkola, szkoły lub ośrodka;
- działania w szkole lub placówce: wolontariuszy, stowarzyszeń i innych organizacji, np. organizacji harcerskich, których celem statutowym jest działalność wychowawcza lub rozszerzanie i wzbogacanie form działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej szkoły lub placówki.

Współpraca z poradnią psychologiczno-pedagogiczną może obejmować:

- rozpoznawanie potrzeb dzieci i młodzieży oraz indywidualizację procesu nauczania i wychowania;
- wielospecjalistyczną ocenę poziomu funkcjonowania szkoły i placówki;
- udzielanie i organizowanie przez przedszkola, szkoły i placówki pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz opracowywanie, realizowanie i modyfikację indywidualnych programów edukacyjno-terapeutycznych;
- na pisemny wniosek dyrektora przedszkola, szkoły lub placówki lub rodzica dziecka niepełnosprawnego

³ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dn. 25 czerwca 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania sprawdzianu, egzaminu gimnazjalnego i egzaminu maturalnego (Dz.U. z 2015 r. poz. 959); Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dn. 27 kwietnia 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie (Dz.U. z 2015 r. poz. 673).

albo pełnoletniego ucznia niepełnosprawnego – określenie niezbędnych do nauki warunków, sprzętu specjalistycznego i środków dydaktycznych, w tym wykorzystujących technologie informacyjno-komunikacyjne, odpowiednich ze względu na indywidualne potrzeby rozwojowe i edukacyjne oraz możliwości psychofizyczne dzieci i młodzieży;

- udział przedstawiciela poradni psychologiczno-pedagogicznej, w tym poradni specjalistycznej, w spotkaniu zespołu.

Istotnym warunkiem właściwej organizacji kształcenia uczniów niepełnosprawnych jest odpowiedni klimat szkoły i zaangażowanie całej społeczności szkolnej – wszystkich pracowników szkoły, rodziców, uczniów – w budowanie szkoły otwartej na każdego ucznia. Nowe możliwości w tym zakresie otwierają się od 1 stycznia 2016 r. w związku z wdrożeniem modelu kompleksowego wspomagania szkół i przedszkoli przez ośrodki doskonalenia nauczycieli, biblioteki pedagogiczne i poradnie psychologiczno-pedagogiczne⁴. W zakresie ich kompetencji będzie organizowanie i prowadzenie wspomagania przedszkoli, szkół i placówek w realizacji zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych. Zadanie to powinno uwzględniać:

- pomoc w diagnozowaniu potrzeb przedszkola, szkoły lub placówki;
- ustalenie sposobów działania prowadzących do zaspokojenia potrzeb przedszkola, szkoły lub placówki;
- zaplanowanie form wspomagania i ich realizację;
- wspólną ocenę efektów i opracowanie wniosków z realizacji zaplanowanych form wspomagania.

Dyrektorzy przedszkoli i szkół, aby spełnić wymaganie w zakresie zarządzania placówką na poziomie wysokim, muszą podejmować skuteczne działania zapewniające wspomaganie zewnętrzne odpowiednie do potrzeb. Wykorzystując nowe możliwości, szkoła może wskazać problematykę pracy z uczniami z niepełnosprawnością jako istotną z punktu widzenia jakości jej działania w tym obszarze.

W codziennej praktyce organizacja kształcenia uczniów z niepełnosprawnością wymaga elastyczności w działaniu, a niejednokrotnie także zmiany rozwiązań już sprawdzonych i efektywnych z perspektywy szkoły. Jak każda zmiana, wyzwania w tym obszarze mogą stanowić źródło obaw związanych z podejmowaniem dodatkowych zadań i obowiązków. Fundamentem dobrego przygotowania szkół w tym zakresie są z jednej strony przepisy prawa pozwalające na zgodną z potrzebami uczniów organizację warunków nauki i wychowania, z drugiej – otwartość szkoły na zmianę i zdolność do przełamania stereotypów w myśleniu, a tym samym postrzegania zmian podejmowanych w szkole jako szans na jej rozwój.

Obecne przepisy wychodzą naprzeciw tym potrzebom,

umożliwiając wprowadzenie takich rozwiązań organizacyjnych, które – koncentrując się na potencjalnie słabym ogniwie – sprzyjają budowaniu wizerunku szkoły jako najmocniejszego ogniwa w lokalnej społeczności.

Obowiązek prowadzenia wspomaganie wynika z:

par. 2 pkt 4, par. 10

rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dn. 13 lutego 2013 r. w sprawie szczegółowych zasad działania publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych, w tym publicznych poradni specjalistycznych (Dz.U. z 2013 r. poz.199);

par. 16 *rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dn.*

19 listopada 2009 r. w sprawie placówek doskonalenia nauczycieli (Dz.U. z 2014 r. poz. 1041, z późn. zm.);

par. 1 ust. 2 pkt 2 *rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dn. 28 lutego 2013 r.*

w sprawie szczegółowych zasad działania publicznych bibliotek pedagogicznych (Dz.U. z 2013 r. poz. 369);

Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dn. 6 sierpnia 2015 r. w sprawie wymagań wobec szkół i placówek (Dz.U. z 2015 r. poz. 1214) – wymaganie 12.

⁴ Zadania poradni psychologiczno-pedagogicznych, ośrodków doskonalenia nauczycieli i bibliotek w związku z kompleksowym wspomaganie szkół regulują następujące rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej: z dn. 1 lutego 2013 r. w sprawie szczegółowych zasad działania publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych, w tym publicznych poradni specjalistycznych (Dz.U. z 2013 r. poz. 199); z dn. 19 listopada 2009 r. w sprawie placówek doskonalenia nauczycieli (Dz.U. z 2014 r. poz. 1041 z późn. zm.); z dn. 28 lutego 2013 r. w sprawie szczegółowych zasad działania publicznych bibliotek pedagogicznych (Dz.U. z 2013 r. poz. 369).

Podstawa prawna

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dn. 19 listopada 2009 r. w sprawie placówek doskonalenia nauczycieli (tekst jednolity Dz.U. z 2014 r. poz. 1041 z późn. zm.). | Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dn. 13 lutego 2013 r. w sprawie szczegółowych zasad działania publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych, w tym publicznych poradni specjalistycznych (Dz.U. z 2013 r. poz.199). | Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dn. 28 lutego 2013 r. w sprawie szczegółowych zasad działania publicznych bibliotek pedagogicznych (Dz.U. z 2013 r. poz. 369). | Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dn. 30 kwietnia 2013 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz.U. z 2013 r. poz. 532). | Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dn. 27 kwietnia 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie (Dz.U. z 2015 r. poz. 673). | Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dn. 25 czerwca 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania sprawdzianu, egzaminu gimnazjalnego i egzaminu maturalnego (Dz.U. z 2015 r. poz. 959). | Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dn. 24 lipca 2015 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym (Dz.U. z 2015 r. poz. 1113). | Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dn. 6 sierpnia 2015 r. w sprawie wymagań wobec szkół i placówek (Dz.U. z 2015 r. poz. 1214). | Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dn. 21 maja 2001 r. w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół (Dz.U. z 2001 r. nr 61, poz. 624 z późn. zm.). | Ustawa z dn. 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jednolity Dz.U. z 1991 nr 95, poz. 425 z późn. zm.).

Marzena Czarnocka

Nauczyciel z doświadczeniem zawodowym jako wizytator kuratorium oświaty, obecnie dyrektor placówki oświatowej. Członek zespołu ekspertów MEN ds. specjalnych potrzeb edukacyjnych. Przewodnicząca Dzielnicowego Centrum ds. Integracji w dzielnicy Targówek m. st. Warszawy.

Autorka licznych artykułów z zakresu zarządzania, organizacji i funkcjonowania szkół i placówek oświatowych, organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz kształcenia uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Współautorka poradników opublikowanych przez ORE: *Rozpoznać, wspierać rozwijać. Poradnia psychologiczno-pedagogiczna i szkoła a uczeń zdolny; Samorzady i administracja rządowa na rzecz osób niepełnosprawnych.*

Nowy pakiet materiałów dla nauczycieli WDŻ

Pakiet materiałów dla nauczycieli WDŻ (wychowania do życia w rodzinie) zawiera porady i wskazówki dotyczące zasad prowadzenia zajęć, kompetencji nauczycieli, rozmów z rodzicami uczniów oraz informacje na temat rozwoju psychoseksualnego. Opracowano również przykładowe scenariusze lekcji do każdego etapu edukacyjnego. Całość publikacji składa się z czterech pozycji:

- [Wychowanie do życia w rodzinie. Poradnik dla nauczycieli](#)
- [Wychowanie do życia w rodzinie. Scenariusze zajęć](#)
- [Rodzice dzieciom – rozmowy o seksualności. Trzy etapy, wiele trudności, jedno wyzwanie](#)

- [Zagrożenia pornografią. Zagrożenia rozwoju psychoseksualnego związanego z dostępem do treści pornograficznych](#)

Jako uzupełnienie publikacji dla nauczycieli przygotowana została broszura adresowana do rodziców dzieci na różnych etapach rozwojowych. Zawiera ona wskazówki, jak rozmawiać z dziećmi i w jaki sposób przekazywać dzieciom wiedzę z zakresu rozwoju psychoseksualnego. Broszura jest odpowiedzią na zgłaszaną przez rodziców potrzebę podniesienia własnych kompetencji wychowawczych w tym zakresie. Broszura może być wykorzystywana

przez nauczyciela przedmiotu jako materiał edukacyjny podczas informacyjnego spotkania z rodzicami.

Materiały przygotowano na zlecenie MEN. Do ich opracowania zaproszeni zostali uznani eksperci – praktycy (psycholodzy, terapeuci, metodycy i nauczyciele przedmiotu wychowania do życia w rodzinie).

